Stichting
Dassenwerkgroep Brabant

Digitale **Nieuwsbrief**
Nr. **41** **Maart 2016**

Uitgave ten behoeve van vrijwilligers en begunstigers van de stichting

In dit nummer:

Gedachtenwissel

Evaluatie Jaar van de Das 2015

Uit de weg.....

Einde aan de wateroverlast?

Opgepast: vossenlintworm!

Dassentunnels: maatwerk

Brabant Dassenland

Colofon

Deze Digitale Nieuwsbrief verschijnt vier maal per jaar. Hij wordt via email verspreid onder abonnees.

Aanmelding voor de Nieuwsbrief is mogelijk door een email te sturen aan het redactie-adres.

Uw email-adres wordt uitsluitend gebruikt voor het versturen van deze Nieuwsbrief en niet voor enigerlei vorm van reclame, advertising of werving.

Afmelden kan door een email te sturen aan het redactie-adres onder vermelding van "Afmelding nieuwsbrief".

Redactie-adres:

nieuwsbrief@dassenwerkgroepbrabant.nl

Website: www.dassenwerkgroepbrabant.nl

KvK 17190229

Rabobank Boxmeer

IBAN: NL78RABO 0121.8829.34
(BIC: RABONL2U)

info@dassenwerkgroepbrabant.nl

Stichting Dassenwerkgroep Brabant zet zich in voor de das in Brabant. Zij doet dit onder meer d.m.v. informatieverstrekking en voorlichting, het verzamelen en verspreiden van gegevens en het verrichten van veldwerk.

Deze nieuwsbrief is mede mogelijk gemaakt door Stichting Jacques de Leeuw

Stichting
Dassenwerkgroep Brabant
Digitale **Nieuwsbrief**

In deze rubriek willen we de lezer van de Digitale Nieuwsbrief aan het woord laten. Als je iets te melden hebt, je hebt een leuke anecdote of een vluchtige ontmoeting met een das gehad, schrijf het ons. Ook als je over een bepaald onderwerp van gedachten wilt wisselen of wilt reageren op een artikel in een vorige nieuwsbrief kan dat. Mogelijk leidt dit weer tot een reactie op jouw Gedachtenwissel. Stuur je Gedachtenwissel van maximaal een half A4-tje als Word-document of getypt in een mailtje naar de redactie van de Nieuwsbrief.

Een week van een vrijwilliger: van jasje "dasje" tot terugzetactie

Half februari, het is donderdag. Ik sta op het punt om voor mijn werk weg te gaan, gekleed: jasje, "dasje" . De telefoon gaat. Het is Friso: "*heb je tijd om naar een dood gereden das te gaan op de weg tussen Son en Lieshout?*" Nee, dat gaat helaas nu niet lukken. Door Friso wordt iemand anders ingeschakeld, echter als die ter plaatse komt, blijkt de dode das te zijn verdwenen. Vermoedelijk door iemand meegenomen. Gelukkig had een buurtbewoner een foto gemaakt van de betreffende das. Een flinke das. Jammer.

Het verdwenen verkeersslachtoffer

Stichting
Dassenwerkgroep Brabant
Digitale **Nieuwsbrief**

<u>Zaterdag;</u>
De rest van het gezin ligt nog op één oor. In alle vroegte ga ik op pad. Ik wil een enkele dassenburcht bezoeken en in de omgeving waar donderdag die das is doodgereden was zoeken naar dassensporen.
Bij een dassenburcht word ik aangesproken door een boer. Of ik eens wil kijken bij zijn buurman. Er is een gat gegraven onder het gaas door langs de weg.
Ik loop er heen. Op de grond zie ik dassenharen liggen. Het gat is vers gegraven.
Aan de andere zijde van de weg zie ik over de akker onder een braamstruik door een mooie wissel lopen, de wissel komt uit de richting van de dassenburcht. In de berm van de weg, direct langs de rijbaan, onmiskenbare wroetsporen en snuitputjes van een das. Dit is een gevaarlijke plek voor dassen. Ik vrees dat we hier in de toekomst verkeersslachtoffers krijgen. Ik breng de boer op de hoogte van mijn bevinden en stap in de auto om verder te gaan….mijn telefoon gaat. Het is Friso: op de weg van Son naar Lieshout is een das doodgereden. Alweer één of hebben ze die das van donderdag teruggelegd?... Flitst het door mijn hoofd. Maar nee, de melder is degene die donderdag een foto had gemaakt van de dode das. Hij heeft nu deze dode das mee naar huis genomen om te voorkomen dat deze dadelijk ook weg is. Ik haal de das bij deze mensen op. Het is een klein, redelijk jong exemplaar. Vrijwel meteen daarna gaat weer mijn telefoon……..

Wroetsporen van dassen langs de rijbaan

De tweede dode das op de weg Son-Lieshout

Stichting
Dassenwerkgroep Brabant
Digitale **Nieuwsbrief**

En het is alweer Friso:
Hij is onderweg naar het dierenopvangcentrum van de dierenambulance in Eindhoven. Of ik daar ook naar toe wil gaan, de dierenambulance is onderweg naar een aangereden das op de weg van Eindhoven naar Son. De das is gewond.
Als ik bij het dierenopvangcentrum aankom is het wachten op de terugkomst van de dierenambulance. Als deze even later aankomt, zit de das doodstil in de transportkooi, maar hij leeft nog. Je zou het bijna niet zeggen als je hem zo zag.
Nadat Friso en Karin aangekomen zijn, controleert Friso voorzichtig of de das geen botbreuken heeft. Dat heeft hij niet, maar het dier verkeert wel in een flinke shock.
Na overleg met Das&Boom brengen we vervolgens de gewonde das naar het opvangcentrum van Das&Boom in Beek-Ubbergen. De gewonde das in de auto bij Friso en ik volg hem met mijn eigen auto, met achterin de dode das.
Bij Das&Boom de gewonde das afgeleverd, een kop koffie gedronken en weer terug naar het Brabantse land. Het is inmiddels rond 17.00 uur als ik weer in mijn eigen woonomgeving aankom. Eindelijk tijd om de dode das te onderzoeken op leeftijd, geslacht en verwondingen. Hierna deze das in overleg met een plaatselijke SAMF jager op een geschikte plek begraven.

De gewonde das in de dierenambulance

De gewonde das bij Das&Boom

Stichting
Dassenwerkgroep Brabant
Digitale **Nieuwsbrief**

Dinsdag:
Bericht van Das&Boom, dat het redelijk gaat met de das die inmiddels bij Das&Boom de naam "Esp" gekregen heeft. De dierenarts heeft hem al een paar keer onderzocht, maar hij is nog niet helemaal in orde. Ze stuurden een paar filmpjes van de das. Hij is al wel wat actiever dan zaterdag. Zou hij het toch gaan redden??
Donderdag:
In de loop van de middag komt er bericht van Das&Boom dat het goed gaat met das "Esp" en dat men voornemens is om mogelijk vrijdagavond de das terug te plaatsen bij de dassenburcht waar hij vandaag komt, maar dat het advies van de dierenarts morgenmiddag bepalend wordt. Goed nieuws!!
Vrijdag:
Ik ben vrij en ga 's morgens bij de betreffende burcht kijken of de burcht actief is en niet door de regen en de hoge grondwaterstand onder water staat. De burcht ziet er goed en actief uit. Verder vind ik de bij de plaats waar de das aangereden was, een flink belopen dassenwissel. Weer zo'n gevaarlijke plek. Een paar jaar geleden is op precies dezelfde plek een das doodgereden.
Tegen de avond krijg ik een telefoontje van een medewerker van Das&Boom, dat vanavond das "Esp" terug geplaatst wordt bij de burcht. We spreken om 20.00 uur af vlak bij de burcht. Het was een spannend, maar wel een heel mooi moment. Ik had een wildcamera opgesteld op de plaats waar we hem in de buurt van de burcht los zouden laten. Eindelijk was het dan zo ver. Toen we hem uit de transportkooi lieten, schoot de das het bos in. Hij had kennelijk al in de gaten waar hij was. Later was op het filmpje van de wildcamera mooi te zien, hoe, nog een keer omkeek en even later een stukje verder in het bosje nog wat rondscharrelde. Prachtig om dit mee te mogen maken. Hopen dat het verder goed met hem gaat.
Tijdens deze week hebben we constant de medewerkers van de dierenambulance op de hoogte gehouden. Ze waren zeer betrokken en hebben professioneel gehandeld.
Ook de melder van de gewonde das hebben we op de hoogte gebracht van de afloop.
Weer een ervaring rijker…..

Evert

Das "Esp" terug naar de burcht

Stichting
Dassenwerkgroep Brabant
Digitale **Nieuwsbrief**

Evaluatie Jaar van de Das 2015

2015 was het jaar van de Das. Een van de doelen was het verkrijgen van een compleet beeld van de verspreiding van de das in Nederland. Daarvoor hebben Das&Boom en de Zoogdiervereniging lokale dassenwerkgroepen gevraagd om hun input te leveren in de vorm van inventarisatiegegevens.

Dassenwerkgroep Brabant heeft hieraan intensief meegewerkt. Met 11 inventariseerders verspreid over de provincie hebben we alle in Noord-Brabant bekende dassenburchten bezocht en vastgesteld of deze bewoond of onbewoond waren. Natuurlijk zijn niet alle burchten bij ons bekend, maar er is toch een vrij compleet beeld ontstaan van de verspreiding. In totaal werden door ons 726 burchten bezocht. Hiervan waren er in 2015 507 bewoond en 219 onbewoond. Voor de verspreidingsgegevens is Noord-Brabant in kilometerhokken (oppervlakte 1 km²) verdeeld. De provincie beslaat in totaal 5.082 kilometerhokken. In 465 daarvan bevindt zich een bewoonde dassenburcht. Een rekensommetje leert dat dus in 9,15% van de kilometerhokken die Noord-Brabant beslaat een bewoonde dassenburcht aanwezig is.
Nog steeds bevindt zich het zwaartepunt van de populatie in het oosten van de provincie. Zie het verspreidingskaartje. Maar door enerzijds natuurlijke verspreiding en anderzijds uitzetacties is de das ook in het midden van de provincie inmiddels goed vertegenwoordigd. Het westen laat nog even op zich wachten.
De inventarisatie heeft een aantal interessante "weetjes" opgeleverd. In totaal werd 12.501 keer van een pijp vastgesteld of deze wel of niet door dassen in gebruik was. Gemiddeld blijkt een dassenburcht in Noord-Brabant uit 11,6 pijpen te bestaan. En terloops werden ook nog eens 38 niet eerder ontdekte burchten gevonden.
Voor de Dassenwerkgroep Brabant houdt het hiermee niet op. Alle dassenburchten worden al tientallen jaren door onze vrijwilligers gemonitord en in de gaten gehouden. Uiteraard blijven we daar enthousiast mee doorgaan.

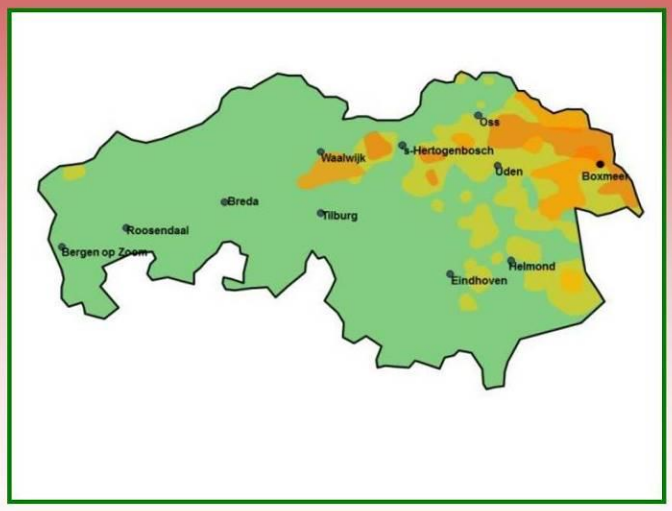

Verspreiding van de Brabantse das anno 2015

Stichting
Dassenwerkgroep Brabant
Digitale **Nieuwsbrief**

Uit de weg.....

Jaren geleden was het vrijwel uitgesloten dat een dassenburcht moest wijken voor een weg. Maar tijden veranderen. Dat ondervonden de dassen die langs de te verbreden N279 bij Veghel woonden.

Uitgerekend op de plek waar de verbreding moest starten, had een dassenfamilie haar toevlucht gezocht in een verhoging in het terrein. Om volkomen onduidelijke redenen hadden ze hun oorspronkelijke burcht, wat verder van de weg, verlaten.
De aannemerscombinatie die de werkzaamheden uitvoerde kreeg een vergunning voor het ruimen van de burcht, uiteraard voorafgegaan door een vangactie onder coördinatie van Das & Boom. Er werden camera's geplaatst bij de drukst belopen pijpen om vast te stellen hoeveel dieren er huisden. Tot zover leek alles onder controle, maar……geen das liet zich op de film zetten. Ook toen het tijdelijke raster met klappoortjes om de burcht aangelegd werd, bleven de dassen weg. Blijkbaar had de menselijke belangstelling voor hun behuizing ze argwanend gemaakt en waren ze terug gekeerd naar de oorspronkelijke burcht. Hierna konden de graafmachines aan het werk. Het is triest om te zien hoe een dassenburcht afgegraven wordt. Maar tegelijkertijd is het verrassend om te constateren hoe er een compleet labyrint aan gangen gegraven is. Je raakt ongewild onder de indruk van de graaftalenten van Grimbaert c.s.
Door de verbreding van de N279 is het landschap in het Aadal ingrijpend (en niet ten goede) veranderd. Gelukkig trekken de dassen zich er niets van aan, en is de oude burcht actiever dan ooit. Een stevig raster zorgt er nu voor dat zij zich niet op de N279 kunnen begeven, waarop het verkeer binnenkort over vier banen voort kan razen.

Een labyrint aan gangen (foto Bert Hesse D&B)

Volop leven op de oude burcht

Stichting
Dassenwerkgroep Brabant
Digitale Nieuwsbrief

Einde aan de wateroverlast?

Dassentunnel onder water

Al jaren ligt er onder de provinciale weg N264 tussen Haps en Oeffelt ter hoogte van het spoorviaduct een dassentunnel. Een prima dassentunnel, eenvoudig, rechttoe rechtaan, op een perfecte locatie. De tunnel is dan ook bijna het hele jaar in gebruik en zeer goed belopen. Een platgetreden wissel getuigt hiervan.

Echter is er al die jaren één probleem met deze tunnel. In het najaar stijgt het grondwater in de omgeving en in de omliggende sloten. Het water komt zo hoog dat de tunnel onder water loopt. En komt pas weer droog te staan als het grondwater zakt. Soms duurt deze natte periode maar kort, soms duurt hij maanden. Dus eigenlijk ligt de tunnel te laag. De dassen reageren hierop door om het geleidende raster heen te lopen. Hierdoor zijn in de loop der jaren al meerdere slachtoffers gevallen.
Najaar 2015 stond het betreffende gedeelte van de weg op de nominatie om gereconstrueerd te worden. Een goede gelegenheid, vond de Dassenwerkgroep Brabant, om de situatie hier onder de aandacht van de provincie te brengen en te verbeteren. Er werd contact opgenomen met de projectleider en er werd een planning afgegeven.
In de tweede week van maart 2016 was het dan eindelijk zover. Er werden zand, tunnelbuizen en een put aangevoerd. De dassentunnel is aangepast door aan één zijde de metalen tunnelbuis te verlengen met een betonnen buis. En door aan de andere zijde een betonnen put te plaatsen met hierop aangesloten twee buizen die als ingang dienen. Hierdoor is een soort T-constructie ontstaan. De put kan geopend en geïnspecteerd worden. Hij moet alleen nog even droog gemaakt worden, want er staat water in.
Met deze nieuwe constructie is de verwachting van de provincie dat de wateroverlast tot het verleden behoort. Het zou een enorme verbetering zijn. Afwachten maar . . .

De nieuwe situatie en de put

Stichting
Dassenwerkgroep Brabant
Digitale **Nieuwsbrief**

Opgepast: vossenlintworm!

Iedereen die diersporen onderzoekt, weet (of behoort te weten) dat er risico's aan verbonden zijn.

Een dode vos met blote handen oppakken is risicovol omdat men hiermee eitjes van de vossenlintworm op kan lopen. Vossenkeutels met blote handen oprapen is helemaal uit den boze, omdat deze vergeven kunnen zijn van de eitjes. Omdat ook kleine knaagdieren tussengastheer kunnen zijn, kan zelfs het uitpluizen van braakballen een risico opleveren.
Eitjes die hun weg vinden naar het binnenste van het menselijk lichaam groeien uit tot wormpjes, waarna deze ernstige schade aan de lever toe brengen. Niet meteen, want de parasiet acteert als een sluipmoordenaar. De verschijnselen manifesteren zich pas na vijf tot vijftien jaar en dan is de hoop op genezing minimaal.
Toch werd dat risico in grote delen van Nederland lange tijd min of meer weggewimpeld. De vossenlintworm kwam immers alleen in Zuid-Limburg en Groningen voor, voor velen ver van huis dus. Maar het gevaar is dichtbij gekomen, nu er gevallen bekend zijn van besmette vossen in Noord-Limburg. Waarschijnlijk zijn er vossen onopgemerkt vanuit Duitsland binnen gekomen, die de lintworm overgedragen hebben aan soortgenoten. Vossen onderzoeken elkaars uitwerpselen uitgebreid en lopen zo kans de eitjes binnen te krijgen.
Het gevaar neemt toe met de opkomst van de wasbeerhond. Van origine is de wasbeerhond afkomstig uit Azië, en voor de pelsdierfok is hij naar West-Europa gebracht. Ontsnapte exemplaren wisten zich in Duitsland prima te handhaven in het wild en vermenigvuldigden zich in een rap tempo. Hier in Brabant zijn de eerste exemplaren al opgedoken, die hun intrek hebben genomen in verlaten dassenburchten. De wasbeerhond kan drager zijn van de vossenlintworm en heeft daarnaast regelmatig de parasiet Trichinella spiralis bij zich. Ook deze parasiet, een rondworm, kan worden overdragen op mensen en veroorzaakt nare ziekteverschijnselen. Het Dutch Wildlife Health Centre (DWHC) heeft beide parasieten al aangetroffen bij dode wasbeerhonden die zij onderzocht. Voor zover bekend wordt de vossenlintworm niet overgedragen op dassen.
Het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) waarschuwt voor het risico van de vossenlintworm. Want vossen laten de eitjes ook achter op bosvruchten, paddenstoelen, en valfruit. Zelfs groenten uit de moestuin zijn niet veilig en moeten grondig gewassen worden. De waarschuwing mag duidelijk zijn: pas op voor de vossenlintworm!

Voor meer informatie:

https://www.dassenwerkgroepbrabant.nl/bestanden/folder_vossenlintworm.pdf

Vossenkeutel; besmet of niet?

Stichting
Dassenwerkgroep Brabant
Digitale Nieuwsbrief

Dassentunnels: maatwerk

Voor artikelen in de nieuwsbrief hanteert de Dassenwerkgroep Brabant een aantal criteria. Het artikel moet (uiteraard) iets nieuws belichten, op dassen betrekking hebben en te maken hebben met ons Brabantse land. Incidenteel besteden we aandacht aan zaken van over de (provincie)grens, zeker als ze ook op onze Brabantse das van toepassing zouden kunnen zijn. Zoals het onderzoek dat WUR-student Wessel Nieuwland uitvoerde naar het gebruik van Gelderse faunapassages. Daarbij maakte hij gebruik van gegevens die de afgelopen tien jaar verzameld zijn door het advies- en ingenieursbureau Ecogroen uit Zwolle.

(Halse Barrier): Een druk belopen faunatunnel met de juiste omvang

Het onderzoek richtte zich op het gebruik van faunapassages door vossen, dassen en andere marterachtigen. Dit leverde een bijzondere conclusie op. Maken vossen en marters zoals bunzing, hermelijn en wezel liefst gebruik van zo groot mogelijke faunapassages, de das blijkt een heel andere voorkeur te hebben. De das maakt vooral gebruik van faunapassages met een doorsnede van 30 à 40 cm en laat grotere passages links liggen. Vreemd? Niet wanneer je je realiseert dat door dassen gegraven gangen deze doorsnede hebben. Maar dat het dier een afkeer heeft van grotere passages, dat is een opmerkelijke constatering. Komt het door luchtstromen, geluid of een andere onbekende factor? Tot op heden heeft niemand hier een sluitende verklaring voor kunnen vinden. Net zo min als voor de constatering dat dassen amper gebruik maken van loopstroken (of richels) langs waterlopen. Hier zou nader onderzoek op zijn plaats zijn.

(Hurkske): Te ruim voor dassen?

Stichting
Dassenwerkgroep Brabant
Digitale **Nieuwsbrief**

Brabant Dassenland

De Krim - Elsendorp

Kampina- Boxtel

Mosbulten- Son

Wamberg- Berlicum

© Dassenwerkgroep Brabant